

Sygn. akt: WA 23/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Edward Matwijów (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

Protokolant : Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Jana Żaka
w sprawie 1) kmdr. rez. H. W., 2) kmdr. por. rez. A. M., 3) kmdr. por. rez. A. B., 4)
chor. rez. A. O., oskarżonych z art. 258 § 3 k.k., art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1
k.k. i innych k.k. po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 7 i 27
października 2014 r., apelacji, wniesionych przez obrońców oskarżonych oraz
prokuratora na korzyść osk. O. i na niekorzyść oskarżonych od wyroku
Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 grudnia 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje
Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. oskarżył:

1. kmdr. rez. H. W. o to, że:

„I. w okresie od 30 czerwca 1999 roku do marca 2002 roku w G., wspólnie i w porozumieniu z kmdr. ppor. J. T. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej kierował zorganizowaną grupą przestępczą, o ustalonym składzie osobowym, mającą na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej RP poprzez zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części okrętowych, zorganizowanie systemu „wyprowadzania” mienia z magazynów wojskowych, przekazywanie go firmom paserskim i zorganizowanie systemu zamówień przetargowych na zakup części wyposażenia okrętowego na potrzeby Marynarki Wojennej, które w rzeczywistości zostały uprzednio w przestępczy sposób wyprowadzone ze stanu ewidencyjnego i magazynów wojskowych oraz wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu legalizację i ukrycie przestępczej działalności, spełniając wiodącą rolę w opisanych działaniach grupy poprzez planowanie tych działań, wydawanie dyspozycji co do sposobu ich realizacji, zapewnianie środków finansowych na tę działalność, zmuszanie do określonego zachowania przy pomocy gróźb osób wchodzących w skład grupy, które odmawiały wykonywania jego poleceń,

tj. o czyn z art. 258 § 3 kk;

II. w dniu 10 października 2000 roku w G., w związku z pełnieniem funkcji publicznej Szefa [...] przyjął od W. J. właściciela firmy „E.” korzyść majątkową w wysokości 10.715 zł brutto w zamian za umożliwienie uczestnictwa w postępowaniach mających na celu udzielenie zamówienia publicznego i za udzielenie związanych z tym informacji,

tj. o czyn z art. 228 § 1 k.k.;

III. na początku sierpnia 2000 roku w G., w związku z pełnieniem funkcji publicznej Szefa [...] przyjął od W. J. właściciela firmy „E.” korzyść majątkową w wysokości 150.000 zł w zamian za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa - zorganizowanie zмовы przetargowej przy udziale firmy „E.” dotyczącej umowy Nr [...] na dostawę silników okrętowych [...] dla Marynarki Wojennej RP zrealizowanej na kwotę 205.570 zł,

tj. o czyn z art. 228 § 3 kk.;

IV. w okresie od 30 czerwca 1999 roku do 1 lutego 2001 roku działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia części mechaniczne oraz sprzęt okrętowy różnego rodzaju określony w niżej wymienionych zleceniach - asygnatach: [...],

powodując w ten sposób szkodę znacznej wartości w kwocie 562.537,65 zł (słownie: pięćset sześćdziesiąt dwa tysiące pięćset trzydzieści siedem złotych sześćdziesiąt pięć groszy) w Logistyce Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 kk w zb. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk.”

2. kmdr. por. rez. A. M. o to, że:

„I. w okresie od 24 września 1999 r. do 19 grudnia 2001 r. w G. wspólnie z innymi ustalonymi osobami brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej poprzez zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego różnego rodzaju i wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu zalegalizowanie tych działań,

tj. o czyn z art. 258 § 1 kk.;

II. w okresie od 13 grudnia 1999 roku do 30 sierpnia 2001 roku działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia części mechaniczne oraz sprzęt okrętowy różnego rodzaju określony w niżej wymienionych zleceniach - asygnatach: [...] powodując w ten sposób szkodę znacznej wartości w kwocie 1 475 635,55 zł (słownie: jeden milion czterysta siedemdziesiąt pięć tysięcy sześćset trzydzieści pięć złotych pięćdziesiąt pięć groszy) w Logistyce Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 k.k. w zb. z art.294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

III. w dniu 20 września 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 kk.

IV. w dniu 23 listopada 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 kk”.

C. kmdr. por. rez. A. B. o to, że:

I. w okresie od 9 listopada 1999 roku do marca 2002 roku w G. wspólnie z innymi, ustalonymi osobami brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej poprzez zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego różnego rodzaju i wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu zalegalizowanie tych działań,

tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 kk,

II. w okresie od 9 listopada 1999 roku do 19 grudnia 2001 roku działając wspólnie i porozumieniu z innymi osobami w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia części mechaniczne oraz sprzęt okrętowy różnego rodzaju określony w niżej wymienionych zleceniach - asygnatach: [...]

powodując w ten sposób szkodę znacznej wartości w kwocie 662 174,62 zł (słownie: sześćset sześćdziesiąt dwa tysiące sto siedemdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt dwa grosze),

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 k.k. w zb. z art.294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

III. w dniu 2 lutego 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komenda Portu Wojennego w [...] poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k.

IV .w dniu 20 marca 2002 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] poświadczył nieprawdę w protokole

wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano:[...]

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k.

V. w dniu 01 października 2001 roku biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] z dnia 2.02.2001 roku i nr [...] z dnia 8.02.2001 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano:[...]

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k.

D) chor. rez. A. O. o to, że:

„w okresie od 13 grudnia 1999 roku do 19 listopada 2001 roku działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia części mechaniczne oraz sprzęt okrętowy różnego rodzaju określony w niżej wymienionych zleceniach - asygnatach: [...]

powodując w ten sposób szkodę znacznej wartości w kwocie 1 805 663,18 zł (słownie: jeden milion osiemset pięć tysięcy sześćset sześćdziesiąt trzy złote osiemnaście groszy) w Logistyce Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 23 grudnia 2013 r., uznał:

A. kmdr. rez. H. W. za winnego tego, że:

I. w okresie od 30 czerwca 1999 roku do marca 2002 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej kierował na terenie Oddziału [...] i podległych jednostkach MW zorganizowaną grupą przestępczą, o ustalonym składzie osobowym, mającą na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej RP poprzez zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części okrętowych, zorganizowanie systemu „wyprowadzania” mienia z magazynów wojskowych, przekazywanie go firmom paserskim i zorganizowanie systemu zamówień przetargowych na zakup części wyposażenia okrętowego na potrzeby Marynarki Wojennej, które w rzeczywistości zostały uprzednio w przestępczy sposób

wyprowadzone ze stanu ewidencyjnego i magazynów wojskowych oraz przekraczanie uprawnień i niedopełnianie obowiązków przez żołnierzy zawodowych poprzez wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu legalizację i ukrycie przestępczej działalności, wypisanie asygnat „in blanco” - bez wypełnienia treścią dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawowanie kontroli nad wystawionymi asygnatami in blanco, co w konsekwencji doprowadziło do utraty tego wyposażenia, spełniając wiodącą rolę w opisanych działaniach grupy poprzez planowanie tych działań, wydawanie dyspozycji co do sposobu ich realizacji, zapewnianie środków finansowych na tę działalność, zmuszanie do określonego zachowania przy pomocy gróźb osób wchodzących w skład grupy, które odmawiały wykonywania jego poleceń,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 258 § 3 k.k. i na podstawie tego przepisu ustawy karnej wymierzył karę 5 lat pozbawienia wolności i degradację. Na podstawie art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierzył karę 250 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 150 zł;

II. w dniu 10 października 2000 roku w G., w związku z pełnieniem funkcji publicznej Szefa [...] przyjął od W. J. właściciela firmy „E.” korzyść majątkową w wysokości 10.715 zł brutto w zamian za umożliwienie uczestnictwa w postępowaniach mających na celu udzielenie zamówienia publicznego i za udzielenie związanych z tym informacji,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył karę roku pozbawienia wolności;

III. na początku sierpnia 2000 roku w G., w związku z pełnieniem funkcji publicznej Szefa [...] przyjął od W. J. właściciela firmy „E.” korzyść majątkową w wysokości 150.000 zł w zamian za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa - zorganizowanie zмовы przetargowej przy udziale firmy „E.” dotyczącej umowy Nr [...] na dostawę silników okrętowych [...] dla Marynarki Wojennej RP zrealizowanej na kwotę 205.570 zł,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 228 § 3 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył karę roku pozbawienia wolności;

IV. w okresie od 30 czerwca 1999 roku do 1 lutego 2001 roku, jako żołnierz zawodowy, funkcjonariusz publiczny pełniący służbę w Oddziale [...], w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działał na szkodę interesu publicznego poprzez przekraczanie swoich uprawnień i nie dopełnienie obowiązków w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, w ten sposób, że podpisywał asygnaty „in blanco” - bez wypełnienia treścią dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawował kontroli nad wystawionymi asygnatami in blanco, co w konsekwencji doprowadziło do utraty tego wyposażenia, czym spowodował szkodę w mieniu Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 kk w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie art. 231 § 2 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności, 250 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 150 zł (art. 33 § 2 i 3 k.k.).

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. w miejsce kar jednostkowych wymierzył karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i grzywny 350 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 150 złotych.

B. kmdr. por. rez. A. M. za winnego tego, że:

I. w okresie od 24 września 1999 r. do 19 grudnia 2001 r. w G. wspólnie z innymi ustalonymi osobami, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej poprzez przekraczanie uprawnień i nie dopełnianie obowiązków, fałszerstwo dokumentów, zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego różnego rodzaju, wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu zalegalizowanie tych działań, czym działał na szkodę Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył karę 2 lat pozbawienia wolności;

II. w okresie od 13 grudnia 1999 roku do 30 sierpnia 2001 roku, jako żołnierz zawodowy funkcjonariusz publiczny pełniący służbę w Oddziale [...], w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działał na szkodę interesu publicznego poprzez przekraczanie swoich uprawnień i nie dopełnienie

obowiązków w celu osiągnięcia przez inne osoby korzyści majątkowych, w ten sposób, że podpisywał asygnaty „in blanco” - bez wypełnienia treścią dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawował kontroli nad wystawionymi asygnatami in blanco, co w konsekwencji doprowadziło do utraty tego wyposażenia, czym spowodował szkodę w mieniu Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie art. 231 § 2 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności i degradację oraz 150 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 100 złotych (art. 33 § 32 i 3 k.k.);

III. w dniu 20 września 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] z dnia 19 września 2001 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył mu rok pozbawienia wolności.

IV. w dniu 23 listopada 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] z dnia 23 listopada 2001 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

-

tj. popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. (brak orzeczenia o karze).

W miejsce orzeczonych kar jednostkowych wymierzono oskarżonemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności i grzywny 200 stawek dziennych określając wysokość jednej stawki na 100 złotych.

C. kmdr. por. rez. A. B. za winnego tego, że:

1. w okresie od 9 listopada 1999 roku do marca 2002 roku w G. wspólnie z innymi ustalonymi osobami, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu popełnianie przestępstw na szkodę Marynarki Wojennej poprzez przekraczanie uprawnień i nie dopełnianie

obowiązków, fałszerstwo dokumentów, zabór w celu przywłaszczenia mienia wojskowego w postaci części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego różnego rodzaju, wystawianie fałszywych dokumentów mających na celu zalegalizowanie tych działań, czym działał na szkodę Marynarki Wojennej RP

tj. popełnienia przestępstwa z art. 258 § 1 kk, i na podstawie tego przepisu wymierzył karę 2 lat pozbawienia wolności i degradację oraz 150 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 100 złotych (art. 33 § 2 i 3 k.k.);

II. w okresie od 9 listopada 1999 roku do 19 grudnia 2001 roku, jako żołnierz zawodowy funkcjonariusz publiczny pełniący służbę w Oddziale [...], w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działał na szkodę interesu publicznego poprzez przekraczanie swoich uprawnień i nie dopełnienie obowiązków w celu osiągnięcia przez inne osoby korzyści majątkowych, w ten sposób, że podpisywał asygnaty „in blanco” - bez wypełnienia treścią dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawował kontroli nad wystawionymi asygnatami in blanco, co w konsekwencji doprowadziło do utraty tego wyposażenia, czym spowodował szkodę w mieniu Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie tego przepisu skazał na karę 2 lat pozbawienia wolności, a na zasadzie art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierzył mu karę 150 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 100 złotych;

III. w dniu 2 lutego 2001 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komenda Portu Wojennego [...] z dnia 16 marca 2001 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie [...] której faktycznie nie wybrakowano,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 kk. i na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

IV. w dniu 20 marca 2002 r., biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu Wojennego [...] z dnia 12 marca 2002 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

V. w dniu 01 października 2001 roku biorąc udział jako przedstawiciel Dowództwa Marynarki Wojennej w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendant Portu Wojennego [...] z dnia 2.02.2001 roku i nr [...] z dnia 8.02.2001 r. poświadczył nieprawdę w protokole wybrakowania nr [...] w ten sposób, że potwierdził wybrakowanie niżej wymienionych urządzeń, których faktycznie nie wybrakowano: [...]

tj. popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności.

W miejsce jednostkowych kar oskarżonemu wymierzono kary łączne 3 lat pozbawienia wolności i grzywny 200 stawek dziennych określając wysokość jednej stawki na 100 złotych.

D. A. O. za winnego tego, że:

„w okresie od 13 grudnia 1999 roku do 19 listopada 2001 roku działając wspólnie i w porozumieniu z żołnierzami zawodowymi funkcjonariuszami publicznymi pełniącymi służbę w Oddziale [...] i innymi ustalonymi osobami w tym z innymi funkcjonariuszami publicznymi, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działał na szkodę interesu publicznego, w ten sposób, że ustalenii funkcjonariusze publiczni przekraczając swoje uprawnienia i nie dopełniając obowiązków w celu osiągnięcia korzyści majątkowych podpisując asygnaty „in blanco” – bez wypełnienia treści dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawując kontroli nad wystawionymi asygnatami in blanco, fałszując dokumenty, doprowadził do wyprowadzenia i utraty tego wyposażenia, czym spowodował szkodę w mieniu Marynarki Wojennej RP,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 231 § 2 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierzył mu 150 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na 50 stawek.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońcy oskarżonych oraz prokurator, który złożył apelację na korzyść chor. rez. A. O. oraz na niekorzyść kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. M. i kmdr. por. rez. A. B.

„I. Obrońca oskarżonego kmdr. rez. H. W. na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 92 k.p.k. i 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegającą na rozstrzygnięciu na podstawie niekompletnego materiału dowodowego m.in. braku dokumentów w aktach sprawy, zabezpieczonych przez organy ścigania w toku postępowania przygotowawczego - w szczególności braku zapotrzebowania - co uniemożliwiło weryfikację twierdzeń oskarżonego, zeznań świadków, jak również pozbawiło możliwości okazania dokumentów świadkom (np. posiedzenie w dniu 9 marca 2011 r.), co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych będących podstawą dowodową uzasadnienia wyroku, polegającym na oparciu orzeczenia na niepełnym materiale dowodowym,

II. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 92 k.p.k. i 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegającą na dopuszczeniu dowodu z akt sprawy So .../08, których nie okazano oskarżonym i obrońcom przed przesłuchaniem świadka, wobec czego obrońca nie miał możliwości zapoznania się z wielotomowymi aktami sprawy So .../08 przed przystąpieniem do przesłuchania świadka, a na sali rozpraw nie były dostępne kompletne akta sprawy,

III. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 391 § 1 i 3 k.p.k. i w zw. z art. 7 k.p.k., przez brak właściwej kontroli nad tym, czy świadkowie nie zeznają odmiennie niż w trakcie postępowania przygotowawczego i sądowego, co doprowadziło do złożenia przez świadków zeznań sprzecznych z ich pierwotnymi relacjami w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, nieujawnienia tych sprzeczności i braku wezwania świadków do ustosunkowania się do tych sprzeczności, a w rezultacie uniemożliwiło to należyłą ocenę wiarygodności ich zeznań złożonych w trakcie rozprawy. Sąd nie odczytał świadkom wszystkich protokołów z ich przesłuchania podczas przewodu sądowego, nie zapoznał ich z treścią zeznań jakie składali przed Sądem np. podczas rozprawy dnia 13 stycznia 2009 r. i dnia 24 listopada 2009 r. - świadek A.,

IV. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 92 k.p.k. i 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegającą na nie przeprowadzeniu dowodu z odczytania zapisów treści przesłuchań i czynności zarejestrowanych na taśmach VHS, przedłożonych wraz z aktem oskarżenia przez prokuratora. Na rozprawie w dniu 13 stycznia 2009 r. jedynie uznano taśmy za dowody rzeczowe. W toku przewodu sądowego odtworzono jedynie taśmę z zapisem przesłuchania świadka Ż., której nie udało się wezwać skutecznie na rozprawę celem przesłuchania, jak również wyjaśnienia oskarżonego O. składane w magazynie KPW [...]. Innych taśm (oznaczonych w akcie oskarżenia z dnia 20 lipca 2006 r. na stronie 39 jako kaseta nr I, kaseta nr III, częściowo kaseta nr II) - mimo składanych w tym zakresie wniosków - nie odtworzono, co a w rezultacie uniemożliwiło ocenę materiału dowodowego,

V. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia tj. art. 6 k.p.k., polegającą na zmianie kolejności i tożsamości przesłuchiwanym świadków w dniu 15 marca 2010 r. wobec czego obrońcy - działając w błędzie co do tożsamości osób wezwanych tego dnia na rozprawę - byli nieobecni, nie mieli możliwości zadawania pytań, co naruszyło prawo oskarżonych do obrony,

VI. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k., przez uznanie, że wniosek dowodowy obrony dotyczący wystąpienia do Stoczni Marynarki Wojennej z żądaniem przedłożenia do akt sprawy protokołów z narad remontowych okrętów Marynarki Wojennej przeprowadzonych w latach 1999 - 2001 zmierzał do przedłużenia postępowania, mimo iż dotyczył on ustalenia zakresu czynności związanych z remontami okrętów, podejmowaniem decyzji przez stronę Dyrektora A. Ś. i oficerów szefostwa C. S. oraz W. W. dotyczących dostaw sprzętu i części zamiennych z zapasów MW dla okrętów będących w remoncie stoczniowym, zapotrzebowaniem na części okrętowe, a więc okoliczności będących podstawą oskarżenia,

VII. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k., przez uznanie, że

wniosek dowodowy obrony dotyczący przesłuchania w charakterze świadka kmr. D., S., W. na okoliczność legalności i zasadności wystawiania asygnat „in blanco” celem realizacji zadań w ramach restrukturyzacji Marynarki Wojennej RP w związku z przystąpieniem do struktur NATO, zmierzał do przedłużenia postępowania - mimo iż dotyczył on ustalenia zakresu uprawnień i obowiązków oskarżonego,

VIII. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k., przez uznanie, że wniosek dowodowy obrony dotyczący zwrócenia się do Dowództwa Marynarki Wojennej RP o nadesłanie kopii rozkazu dotyczącego działań podejmowanych w ramach restrukturyzacji Marynarki Wojennej RP w związku z przystąpieniem do struktur NATO na okoliczność zmiany zadań w realizacji ewidencji obrotu gospodarczego w Dowództwie MW oraz w CSMW i w poszczególnych oddziałach gospodarczych, w tym legalności i zasadności wystawiania asygnat „in blanco” zmierzał do przedłużenia postępowania, mimo iż dotyczył on ustalenia zakresu uprawnień i obowiązków oskarżonego,

IX. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k. i 172 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., przez oddalenie wniosków dowodowych obrońców i oskarżonych o przeprowadzenie konfrontacji z udziałem świadków, mimo dostrzeżenia, iż świadkowie zeznają odmiennie niż w trakcie postępowania przygotowawczego i sądowego, co doprowadziło do powstania niewyjaśnionych sprzeczności w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w rezultacie uniemożliwiło to należyłą ocenę wiarygodności ich zeznań złożonych w trakcie rozprawy,

X. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 386 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., przez przerwanie odbierania wyjaśnień od oskarżonego O. i przystąpienie do przesłuchania oskarżonego A. B. W trakcie przewodu sądowego, oskarżony O. faktycznie nigdy nie skończył składać wyjaśnień w trybie 386 k.p.k., co w rezultacie uniemożliwiło należyłą ocenę wiarygodności jego wyjaśnień złożonych w trakcie przewodu sądowego,

XI. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. i 410 k.p.k., przez brak w uzasadnieniu wyroku skazującego oceny wszystkich zgromadzonych dowodów, na skutek pominięcia dowodów korzystnych dla oskarżonego, wobec czego doszło w procesie kształtowania podstawy dowodowej wyroku do jej błędnego powstania, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, gdyż pominięte dowody miały w sprawie charakter istotny (np. zeznania świadka G.),

XII. obrazę przepisów postępowania karnego mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, określonych w art. 92 k.p.k. i 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegającą na rozstrzygnięciu na podstawie niekompletnego materiału dowodowego m.in. braku dokumentów w aktach sprawy na rozprawie w kwietniu 2009 r. kiedy to skład orzekający procedował bez akt sprawy, które w tym czasie były w MSZ i MS z uwagi na złożoną skargę do ETPC w Strasburgu. Uniemożliwiono tym samym weryfikację twierdzeń oskarżonego, zeznań świadków, jak również pozbawiono możliwości okazania dokumentów z akt sprawy świadkom,

XIII. błąd w ustaleniach stanu faktycznego mogący mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, polegający na niewłaściwym zastosowaniu normy prawa materialnego tj. art. 231 k.k. - przez uznanie, iż oskarżony wypełnił swoim zachowaniem dyspozycję czynu określonego w ww. artykule, mimo iż Sąd nie przeprowadził w ogóle postępowania dowodowego - mimo zgłaszanych przez obronę wniosków - na okoliczność zakresu obowiązków i uprawnień oskarżonego, nie ustalił również jakie normy dotyczące obowiązków i uprawnień zostały naruszone."

Nadto zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił, na mocy art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, polegającą na prowadzeniu postępowania w dniu 13 stycznia 2009 r. pod nieobecność obrońcy oskarżonego O. i jego obrońcy, wobec niewskazania – czy sąd uznał udział obrońcy oskarżonego O. za obligatoryjny (jak to miało miejsce dotychczas) – czy też nie.

Formułując powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

II. Obrońca oskarżonego kmdr. por. rez. A. M. na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

„1. mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku rażącą obrazę prawa procesowego, a mianowicie art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. oraz art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 § 1 i § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 424 § 1 k.p.k., poprzez wydanie orzeczenia skazującego bez dowodów uprawdopodobniających fakt zawinienia oraz poprzez naruszenie podstawowych zasad procesowych określających regułę dowodzenia winy i zastąpienie ich przez domniemanie winy osk. M. z art. 231 § 2 k.k., a także sporządzeniu uzasadnienia wyroku w sposób nieuwzględniający ustawowych wymagań, co uniemożliwia ustosunkowanie się do wyroku i jego kontrolę,

a) obrazę przepisów prawa procesowego, a to przepisu art. 443 k.p.k. orzeczenia wobec oskarżonego A. M. środka karnego w postaci degradacji za czyn określony w art. 258 § 1 k.k. w sytuacji gdy w wyroku uchylającym do ponownego rozpoznania wymierzono jedynie karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem - bez środka karnego w postaci, który to wyrok nie został zaskarżony na niekorzyść osk. A. M., co czyni, iż nie może zostać w toku dalszego postępowania ukształtowany surowiej;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę wyroku, a polegający na:

a) przyjęciu, że osk. M. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej poprzez przekroczenie uprawnień i nie dopełnienie obowiązków, fałszerstwo dokumentów, zabór mienia wojskowego, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, wyjaśnień współoskarżonych oraz wszystkich świadków uczestniczących w sprawie, a także z treści uzasadnienia sądu wynika jednoznacznie, że osk. M. nie brał udziału w grupie przestępczej i nie był wtajemniczony o istnieniu takiej grupy;

b) przyjęciu, że oskarżony A. M. uczestniczył w pracach komisji powołanej do wybrakowania sprzętu rozkazem Komendanta Portu [...] i poświadczył nieprawdę w protokole, potwierdzając wybrakowania sprzętu, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że osk. M. nie był powołany do komisji wybrakowania sprzętu i nie posiadał uprawnień do wybrakowania a jedynie komisja wyznaczona rozkazem, a kierownik Służby Techniczno - Okrętowej KPW [...] kpt S. zeznał, że nie informował osk. M. o brakach, a także o podmienionych stronach protokołu, dopisaniu dodatkowych części i czyniono to po podpisaniu protokołu przez komisję i pod nieobecność A. M.”

Autor apelacji podnosił także zarzut upływu przedawnienia karalności przypisanego oskarżonemu czynu.

Na podstawie art. 427 § 1 k.p.k., art. 437 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. skarżący domagał się uniewinnienia osk. A. M. od popełnienia przypisanych mu czynów, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. z uwagi na przedawnienie karalności (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.).

III. Obrońca oskarżonego kmdr. por. rez. A. B. – adw. J. F. zarzuciła wyrokowi Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej skazania tego oskarżonego :

„ I. NARUSZENIE PRAWA MATERIALNEGO

A - poprzez rozszerzającą wykładnię art 271 k.k. i przyjęcie, że:

- sprawcą może być funkcjonariusz nie mający w swoich obowiązkach uprawnień do wystawiania danego dokumentu,
- nie rozważenie czy przedmiotowy dokument korzysta z ochrony w ramach art., 271 k.k., w szczególności czy nie reguluje on wyłącznie wewnętrznych stosunków podmiotu, którego funkcjonowania dotyczy,
- sprawstwo oskarżonego jest możliwe, mimo iż domniemanie prawdziwości protokołu, kolegialnie wystawionego przez 3 członków komisji, nie zostało wzruszone, zaś wtórna (w stosunku do czynności członków komisji) czynność wykonawcza oskarżonego może być fałszem intelektualnym, przy prawdziwości oświadczeń członków komisji,

B - poprzez przyjęcie, że przekroczenie uprawnień w rozumieniu art 231 k.k. nastąpiło w następstwie rozkazu przełożonego, bez rozważenia czy nie zachodzi kontratyp z art 318 k.k. a nadto nie omówienie przy analizie przepisu zakresu uprawnień i obowiązków związanych ze stanowiskiem służbowym oskarżonego, mimo że pojęcia te należą do znamion ustawowych występku z art 231 k.k.

II. NARUSZENIE PRZEPISÓW POSTĘPOWANIA, MAJĄCE WPŁYW NA TREŚĆ WYROKU

A - poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku z naruszeniem art 424 k.p.k., co uniemożliwia instancyjną kontrolę orzeczenia, w szczególności:

- nie wskazanie w uzasadnieniu na jakiej podstawie ustalono w opisie czynów przypisanych czasokres popełnienia występku z art 258 k.k. i 231 § 2 k.k., skoro

daty przyjęte w zarzucie, opierały się na datach asygnat i zapotrzebowań, które Sąd pominął jako dowody a jednocześnie nie wskazał co stanowiło podstawę jego ustaleń,

- nie wskazanie na jakiej podstawie Sąd ustalił, że wybrakowania z 2.02.2001 r., 1.10.2001 r. i 20.03.2002 r. wiązały się z fikcyjnym wybrakowaniem silników, pomp i innych urządzeń wymienionych pod pkt III, IV i V czynów przypisanych,
- brak omówienia strony podmiotowej czynów, w tym zwłaszcza przesłanek dotyczących umyślności działania oskarżonego,
- sumarycznie omówienie dowodów, bez zindywidualizowania ustaleń dotyczących zachowań oskarżonego B. i dowodów dotyczących jego sprawstwa i winy,
- brak umotywowania orzeczenia o karze, sumaryczne i powierzchowne przedstawienie okoliczności łagodzących i obciążających, z rażącym naruszeniem zasady indywidualizacji kary, nie przedstawienie dyrektyw wymiaru kary co do kar jednostkowych jak i kary łącznej,

B - poprzez przekroczenie granic aktu oskarżenia - art 14 § 1 k.p.k. i 399 k.p.k.- w konsekwencji zakwalifikowania czynu z art 278 k.k. jako występku z art 231 § 2 k.k.,

- co stanowiło naruszenie zasady skargowości i braku tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego,

C - poprzez naruszenie art 7, 92 i 410 k.p.k. polegające na:

- nie oparciu się na całości materiału dowodowego, wybiórczej ocenie zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonych,
- zastosowaniu niejasnych kryteriów oceny wiarygodności dowodów,
- nie przeprowadzeniu dowodów mających na celu wyjaśnienie czy rozkaz dotyczący wystawiania asygnat in blanco, wydany był za przyzwoleniem Dowództwa Marynarki Wojennej a jeśli tak, czy ich wprowadzenie do obrotu było legalne, w szczególności poprzez przesłuchanie przełożonych oskarżonego W. – J. B. i Z. P., a nadto nie rozważenie jaki to miało wpływ na świadomość oskarżonego co do bezprawności jego działania.

III. BŁĄD W USTALENIACH FAKTYCZNYCH, PRZYJĘTYCH ZA PODSTAWĘ ORZECZENIA I MAJĄCY WPŁYW NA JEGO TREŚĆ:

A - ustalenie, że materiał dowodowy pozwalał na przyjęcie, że oskarżony był członkiem zorganizowanej grupy przestępczej, przy pominięciu licznych dowodów i okoliczności przeczących temu ustaleniu,

B - ustalenie, że zgoda oskarżonego na wystawianie asygnat in blanco stanowiło przekroczenie uprawnień w rozumieniu art 231 § 2 k.k., ku czemu nie było podstaw,

C - ustalenie, że oskarżony miał faktyczną możliwość kontrolowania sposobu wykorzystania asygnat in blanco, podczas gdy brak ewidencji materiałowej w OZO jak i zbiorczy charakter zapotrzebowań, uniemożliwiały tę kontrolę,

D - przyjęcie, że oskarżony świadomie uczestniczył w fikcyjnych wybrakowaniach, w tym w 3 wybrakowaniach objętych zarzutem, bez poczynienia ustaleń odnoszących się do przebiegu i skutków tych konkretnych 3 wybrakowań,

E - przyjęcie, że udział oskarżonego był warunkiem koniecznym dla funkcjonowania grupy przestępczej, podczas gdy mechanizm działania grupy opierał się na wywoływaniu fikcyjnych zapotrzebowań - w czym oskarżony nigdy nie uczestniczył,

F - nieustalenie czy w strukturach OZO w latach 1999-2002 były osoby wystawiające asygnaty in blanco, co do których nie wysunięto zarzutu przekroczenia uprawnień a tym bardziej udziału w grupie przestępczej.”

Z daleko idącej ostrożności skarżąca podniosła zarzut rażącej niewspółmierności kary nie uwzględniającej zasad indywidualizacji kary, wszelkich podmiotowych i przedmiotowych okoliczności czynu, a także cechującej się rażącą dysproporcją w stosunku do kar, wymierzonych w odrębnych postępowaniach innym oskarżonym.

Na tej podstawie apelacja domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia występku z art. 258 k.k. oraz występku z art. 271 k.k. i uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej przypisania oskarżonemu B. sprawstwa występku z art. 231 § 2 k.k. w związku z art.12 k.k. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Obrońca oskarżonego A. O. – adw. J. M. zarzuciła wyrokowi Sądu pierwszej instancji obrazę:

„1.przepisów postępowania mające wpływ na treść wydanego w sprawie rozstrzygnięcia (art. 438 ust. 2 k.p.k.), a w szczególności:

- art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez ustalenie z przekroczeniem swobodnej oceny dowodów z jednoczesnym pominięciem dowodów odciążających sprawstwa w zakresie czynu z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., w szczególności poprzez dokonanie całkowicie dowolnej oceny treści zgromadzonego materiału dowodowego bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej wbrew zasadzie obiektywizmu, z pogwałceniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy, a przede wszystkim doświadczenia życiowego, nadto poprzez rozstrzygnięcie nieusuwalnych wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, jak również poprzez czynienie ustaleń w oderwaniu od materiału dowodowego,
- art. 5 § 1 k.p.k. poprzez nieuprawnione przerzucanie ciężaru dowodzenia na oskarżonego,
- art. 413 § 2 pkt 1 poprzez sporządzenie błędnego opisu czynu przypisywanego oskarżonemu, tj. nieodpowiadającego pełnemu zespołowi znamion określonych w przepisie art. 231 § 2 k.k., wewnętrznie sprzecznego, nielogicznego oraz niewskazującego na czynności faktyczne podjęte przez oskarżonego w celu wypełnienia znamion czynu;
- art. 413 § 2 pkt 2 poprzez nierozstrzygnięcie w wydanym wyroku w zakresie zaliczenia na poczet kary okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania;
- a w konsekwencji dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych (art. 438 ust. 3 k.p.k.) przyjętych za podstawę wyroku, a mających wpływ na jego treść przez ustalenie, na podstawie nieprawidłowej oceny dowodów, że oskarżony dokonał czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 230 § 2 k.k.;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 438 ust. 1 k.p.k.), tj. przepisu art. 231 § 2 k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie na skutek błędnego przyjęcia, iż oskarżony wypełnił znamiona zarzucanego mu czynu zabronionego, podczas gdy w przedmiotowej sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw faktycznych i prawnych do przypisania oskarżonemu znamion czynu stypizowanego w tym artykule.

Na tej podstawie autor apelacji domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uniewinnienia oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenia

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

W apelacji wniesionej na korzyść oskarżonego chor. rez. A. O. prokurator podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 414 § 2 pkt 2 k.p.k. wniósł o rozstrzygnięcie wobec tego oskarżonego kwestii zaliczenia na poczet orzeczonej mu kary pozbawienia wolności tymczasowego aresztowania i zatrzymania.

Natomiast na podstawie art. 438 § 1 i 2 k.p.k. prokurator w apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonych zarzucił wyrokowi Sądu pierwszej instancji:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego, to jest:

a. przepisu art. 324 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 327 § 2 k.k. poprzez nie powołanie tych przepisów jako podstawy orzeczenia środków karnych w postaci degradacji wobec kmdr. rez. H. W. za popełnienie czynów określonych w art. 258 § 3 k.k. i w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., wobec kmdr. por. rez. A. M. za popełnienie czynów określonych w art. 258 § 1 k.k. i w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz wobec kmdr. por. rez. A. B. za popełnienie czynów określonych w art. 258 § 1 k.k. i w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.:

b. przepisów art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. poprzez orzeczenie wobec kmdr. por. rez. A. M. kary łącznej grzywny w wysokości 200 stawek dziennych w kwocie 100 zł każda. pomimo wymierzenia wyżej wymienionemu kary grzywny w wysokości 150 stawek dziennych w kwocie 100 zł każda tylko za popełnienie jednego czynu - określonego w art. 231 § 2 k.k., w związku z czym w przypadku kmdr. por. rez. A. M. nie występowały kary jednostkowe grzywny podlegające łączeniu, a ponadto wymierzona kara łączna grzywny przekraczała sumę kar grzywny wymierzonych za poszczególne przestępstwa;

2. obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia, to jest:

a. przepisu art. 443 k.p.k. poprzez orzeczenie wobec kmdr. por. rez. A. M. środka karnego w postaci degradacji za popełnienie czynu określonego w art. 258 § 1 k.k. w sytuacji, gdy we wcześniejszym - uchylonym do ponownego rozpoznania - wyroku wobec wyżej wymienionego za czyn z art. 258 § 1 k.k. wymierzono jedynie

karę pozbawienia wolności bez środka karnego w postaci degradacji, który to wyrok w tym zakresie nie został zaskarżony na niekorzyść kmdr. por. rez. A. M.;

b. przepisu art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. poprzez:

- nierozstrzygnięcie co do kary i ewentualnych środków karnych wobec kmdr. por. rez. A. M. za czyn z art. 271 § 1 kk polegający na poświadczeniu nieprawdy w dniu 23 listopada 2001 r. w protokole wybrakowania nr 3/10/2001. a ujęty w części orzekającej zaskarżonego wyroku w lit. b) pkt IV. pomimo uznania wyżej wymienionego za winnego popełnienia tego czynu;

- przepisu art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. poprzez nierozstrzygnięcie co do zaliczenia na poczet kar orzeczonych wobec kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. M., kmdr. por. rez. A. B. i chor. rez. A. O. tymczasowego aresztowania i zatrzymania, pomimo tego, że wyżej wymienieni byli zatrzymywani do sprawy i stosowano wobec nich środki zapobiegawcze w postaci tymczasowego aresztowania.”

Podnosząc powyższe zarzuty autor apelacji na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. i art. 437 § 1 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

„- powołanie przepisów art. 324 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 327 § 2 k.k. jako podstawy prawnej orzeczenia środków karnych w postaci degradacji wobec kmdr. rez. H. W. za popełnienie czynów określonych w art. 258 § 3 k.k. i w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wobec kmdr. por. rez. A. M. za popełnienie czynu określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz wobec kmdr. por. rez. A. B. za popełnienie czynów określonych w art. 258 § 1 k.k. i w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

- wymierzenie kmdr. por. rez. A. M. kary jednego roku pozbawienia wolności za popełnienie czynu z art. 271 § 1 k.k. polegającego na poświadczeniu nieprawdy w dniu 23 listopada 2001 r. w protokole wybrakowania nr [...], a ujętego w części orzekającej zaskarżonego wyroku w lit. b) pkt IV;

- wydanie rozstrzygnięcia co do zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania stosowanego wobec oskarżonych kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. M., kmdr. por. rez. A. B. i chor. rez. A. O. na poczet orzeczonych wobec nich kar pozbawienia wolności;

a nadto o uchylenie zaskarżonego wyroku:

- w części dotyczącej orzeczenia wobec kmdr. por. rez. A. M. kary łącznej grzywny w wysokości 200 stawek dziennych w kwocie 100 zł każda;
- w części dotyczącej orzeczenia wobec kmdr. por. rez. A. M. środka karnego w postaci degradacji za popełnienie czynu określonego w art. 258 § 1 kk.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje (art. 433 § 1 k.p.k.).

Ustawodawca w kilku przypadkach nałożył na sąd odwoławczy obowiązek dokonania kontroli orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Jeden z takich obowiązków wynika z treści art. 439 § 1 k.p.k. Obliguje on sąd odwoławczy do kontroli każdego zaskarżonego wyroku pod kątem występowania bezwzględnych przyczyn odwoławczych, wymienionych w 11 punktach tego przepisu.

Stwierdzenie którejkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych powoduje uchylenie zaskarżonego wyroku, bez względu na to, czy uchylenie to miało wpływ na treść orzeczenia.

Ustawodawca przyjął bowiem, że uchybienia wymienione w katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych mają tak rażący charakter, że dotknięte nimi orzeczenia winny być eliminowane z obrotu prawnego niezależnie od tego, czy uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k. zostały podniesione w środku odwoławczym i bez względu na ich wpływ na treść orzeczenia.

Przeprowadzona w niniejszej sprawie z urzędu kontrola postępowania Wojskowego Sądu Okręgowego w P. pod wskazanym kątem, doprowadziła do ustalenia, że w postępowaniu tym doszło do uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., co obligowało do uchylenia zaskarżonego apelacjami wyroku w odniesieniu do kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. B. i chor. rez. A. O. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wskazana wadliwość postępowania Wojskowego Sądu Okręgowego wiąże się z nieuczestniczeniem obrońców tych oskarżonych w szeregu rozpraw głównych, w których ich udział był obowiązkowy.

Zgodnie z treścią art. 671 § 4 k.p.k. w zw. z art. 654 § 1 pkt 2 k.p.k. udział obrońcy w rozprawie głównej przeciwko oskarżonemu, który nie jest żołnierzem służby zasadniczej albo pełniącym służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego jest obowiązkowy, przed wojskowym sądem okręgowym orzekającym w pierwszej instancji, jeżeli tak, jak w niniejszej sprawie rozpoznawany jest czyn podlegający w postępowaniu przed sądami powszechnymi właściwości sądu okręgowego. Oskarżonym zarzucono popełnienie czynów z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i z art. 258 k.k., a więc przestępstw należących w systemie powszechnym do właściwości sądów okręgowych.

Stąd też udział obrońców w rozprawie głównej prowadzonej przeciwko kmdr. rez. H. W., kmdr. por. A. B. i chor. rez. A. O. był obowiązkowy.

Przez innego oskarżonego niż wymieniony w § 1 o którym mowa w art. 671 § 4 k.p.k. należy rozumieć każdego oskarżonego odpowiadającego przed wojskowym sądem okręgowym, a nie tylko żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową. Jeżeli zachodzi zatem wypadek przewidziany w art. 654 § 1 pkt 2 k.p.k., w rozprawie głównej przeciwko każdemu z tych oskarżonych musi uczestniczyć obrońca (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011 r., WA 2/11, OSN w SK 2011/1/482, Biul. PK 2011, 17/40).

Wyrażana w przedmiotowej sprawie, wielokrotnie zgoda, na kontynuowanie rozprawy głównej pod nieobecność ich obrońców nie miała żadnego znaczenia.

W świetle utrwalonej praktyki orzeczniczej, w sytuacji, w której zachodzi obligatoryjny udział obrońcy w rozprawie głównej, obowiązkiem obrońcy jest uczestniczenie we wszystkich czynnościach realizowanych przed sądem i to niezależnie od tego, czy oskarżony akceptuje nieobecność swego obrońcy w trakcie prowadzonego postępowania, czy też nie, gdyż oskarżony nie może modyfikować treści przepisu art. 671 § 1 k.p.k. (*vide* wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2007 r., WK 3/07 OSN w SK 2007/1/412(Biul. PK 2007/4/16).

Analizując nieobecność obrońców oskarżonych na rozprawie głównej w niniejszej sprawie, w aspekcie naruszenia nakazu obrony obligatoryjnej, Sąd Odwoławczy miał na uwadze pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt: II K 289/13, iż o bezwzględnej przyczynie odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. może być mowa w odniesieniu

do czynów należących do kognicji wojskowego sądu okręgowego, podczas rozpoznawania których na rozprawie głównej były przeprowadzane choćby pośrednie dowody mające znaczenie dla obrony oskarżonych, a w rozprawie tej nie uczestniczyli ich obrońcy.

Jak wynika z protokołów rozpraw w tej sprawie, obrońca kmdr. rez. H. W. do czasu wydania wyroku w pierwszej instancji nie brał udziału w rozprawie głównej w dniach 22-23 czerwca, 6-7 lipca, 7-9 września 2010 r. W dniu 26 października 2012 r. w rozprawie nie uczestniczyli oskarżony i jego obrońca.

W dniach 20 maja 2008, 13 stycznia, 21 kwietnia, 21 października, 24 listopada, 7 i 8 grudnia 2009 r., 15 marca, 6 kwietnia, 19 maja, 23 czerwca, 7 lipca, 7-9 września, 24 listopada 2010 r., 11 stycznia, 9 marca 2011r., 14 lutego i 24 kwietnia 2012 r. oraz 22 stycznia 2013 r. – odbyły się rozprawy, w których nie uczestniczył obrońca oskarżonego kmdr. por. rez. A. B.

W licznych rozprawach, a mianowicie w dniach 22 i 27 listopada 2007 r., 13 stycznia, 2 kwietnia, 21 i 22 października, 29 listopada, 7 i 8 grudnia 2009 r., 16 lutego, 15 marca, 19 maja, 22 i 23 czerwca, 6 i 7 lipca , 7, 8 i 9 września, 24 listopada, 1 grudnia 2010 r., 11 stycznia, 9 marca, 4 kwietnia 2011 r., 24 kwietnia, 3 lipca, 31 sierpnia, 28 września, 26 października, 26 listopada 2012 r., 12 stycznia 2013 r., - nie uczestniczył obrońca oskarżonego A. O.

Analiza postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji, w wymienionych wyżej terminach rozpraw, pod nieobecność obrońców oskarżonych, o których była mowa wyżej wykazała, iż przeprowadzone dowody z zeznań świadków wówczas przesłuchiwanym ściśle wiązały się w sposób bezpośredni lub pośredni z zasadnością postawionych przez oskarżyciela publicznego zarzutów udziału w zorganizowanej grupie przestępczej oraz zaborem w celu przywłaszczenia części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego znacznej wartości.

Przesłuchiwanie na okoliczność popełnienia tych czynów świadkowie nie tylko potwierdzali tezy oskarżenia, ale również podważali ich wiarygodność. Uczestnictwo obrońców oskarżonych w wymienionych rozprawach było zatem niezbędne dla obrony ich praw.

Na rozprawie w dniach 22 i 27 listopada 2007 r. kiedy obszerne wyjaśnienia składał oskarżony O., będąc wówczas tymczasowo aresztowany, nie uczestniczył jego obrońca.

Podobnie, na rozprawie w dniu 13 stycznia 2009 r. podczas składania zeznań przez J. S., który relacjonując obszernie o strukturze grupy przestępczej pomawiał A. B. o udział w tej grupie, nie uczestniczyli zarówno obrońca tego oskarżonego jak i obrońca oskarżonego O.

Zupełnie odmienne relacje o oskarżonym B. przedstawiał podczas nieobecności obrońcy oskarżonego św. S. na rozprawie w dniu 21 października 2009 r.

W ocenie Sądu Najwyższego wyrok Sądu I instancji w odniesieniu do kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. B. i chor. rez. A. O. należało uchylić nie tylko z uwagi na stwierdzone uchylenia, o których mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w odniesieniu do zarzucanych im przestępstw określonych w kognicji wojskowego sądu okręgowego, a więc przestępstw określonych w art. 258 k.k. oraz w art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., ale również w zakresie przypisanych im czynów z art. 228 k.k. i art. 271 k.k.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji dokonując ustaleń faktycznych (k. 19 uzasadnienia) w sposób lakoniczny ustalił przebieg obu zdarzeń związanych z przyjęciem dwukrotnie korzyści majątkowej przez oskarżonego W. od W. J.

Wywody tego sądu mające uzasadnić przypisanie oskarżonemu W. obu czynów są zbyt skromne. Z uwagi na chwiejne zeznania św. W. J. co do sposobu i formy przekazywanych przez niego poszczególnych kwot pieniężnych, kwestia ta powinna być poprzedzona staranną i wnikliwą analizą dowodów na tle całokształtu okoliczności sprawy, czego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak. Nie można także w ocenie Sądu Odwoławczego zaaprobować powierzchownej analizy materiału dowodowego związanego z przypisaniem oskarżonemu występku z art. 271 k.k., zwłaszcza pominięcia rozważań dotyczących faktycznego zakresu obowiązków oskarżonych.

Z wyżej przytoczonych powodów zaskarżony wyrok w odniesieniu do oskarżonych kmdr. rez. H. W., kmdr. por. rez. A. B. oraz chor. A. O. należało w

całości uchylić i sprawę przekazać Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do zarzutów i wniosków apelacji obrońcy oskarżonego kmdr. por. rez. A. M. stwierdzić należy, że na obecnym etapie postępowania sądowego na plan pierwszy oprócz zarzutów podniesionych w apelacji wysuwa się kwestia związana z obrazą przepisu prawa karnego procesowego określonego w art. 424 § 1 k.p.k. polegającą na wadliwym sformułowaniu przez sąd I instancji uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia w zakresie ustalonego stanu faktycznego poszczególnych czynów, bardzo pobieżnej analizie zgromadzonych dowodów oraz lakonicznym wyjaśnieniu podstawy prawnej.

Wspomniane mankamenty udaremniają przeprowadzenie obiektywnej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku, tak w płaszczyźnie ustaleń faktycznych jak i prawnych.

Wyrok uchylający się spod kontroli z tego względu, iż motywy rozstrzygnięcia uniemożliwiały dokonanie merytorycznej oceny musi być uchylony, a sprawa przekazana Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przepis art. 424 k.p.k. wyraźnie określa wymogi, jakim powinno odpowiadać pisemne uzasadnienie wyroku, które jest odzwierciedleniem wyników sędziowskiej narady nad rozstrzygnięciem. Powinno wskazywać logiczny proces, który doprowadził sąd do określonych wniosków w przedmiocie winy, jej zakresu i kary.

Sąd orzekający powinien wyraźnie wskazać na jakich dowodach opiera ustalenie każdego istotnego dla rozstrzygnięcia faktu, należyście rozważyć i ocenić wszystkie dowody przemawiające za przyjętymi przez niego ustaleniami faktycznymi, lub przeciwko nim, wyjaśnić wszelkie wątpliwości w sprawie oraz sprzeczności w materiale dowodowym i ustosunkować się do nich.

Obowiązkiem organu orzekającego jest więc wskazanie w uzasadnieniu, jakie fakty uznaje za ustalone, na czym opiera poszczególne ustalenia i dlaczego nie uznaje dowodów przeciwnych a następnie jakie wnioski wyprowadza z dokonanych ustaleń.

Uważna lektura sporządzonego w niniejszej sprawie na 72 stronach uzasadnienia wyroku, niestety nie odpowiada wymogowi wynikającemu z treści art. 424 k.p.k. oraz utrwalonej dotychczasowej praktyki orzeczniczej i prowadzi do

wniosku, że zostało ono sporządzone z obrazą powołanego wyżej przepisu ustawy karnej procesowej.

Za zupełnie zbyteczne należało uznać powtarzanie (powielanie) na 15 stronach uzasadnienia wyroku, na co już wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy, opisu zarzucanych oskarżonym w akcie oskarżenia przez prokuratora czynów.

Niedopuszczalne jest również w uzasadnieniu wyroku globalne powoływanie się na dowody, jak w niniejszej sprawie postąpił Sąd I instancji.

Sąd orzekając w odniesieniu do poszczególnych okoliczności faktycznych, które w sprawie wymagały uzasadnienia powinien wskazać konkretny dowód.

Brak wskazania na których dowodach sąd oparł się i dlaczego, uniemożliwia odparcie zarzutu przekroczenia przez sąd granic swobodnej oceny dowodów.

Jak trafnie zauważa autor apelacji oskarżonego M., lektura uzasadnienia wyroku, w części dotyczącej tego oskarżonego jest bowiem bardzo powierzchowna i lakoniczna. Nie pozwala na odparcie zarzutu przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów oraz zasady obiektywizmu.

Uwagi powyższe odnoszą się również do dokonania przez Sąd I instancji oceny dowodów i ustaleń odnośnie pozostałych oskarżonych mimo, iż zapadłe wobec nich rozstrzygnięcie uchylone zostało z innych przyczyn.

Jeszcze raz zatem podkreślić należy, że niedopuszczalne bowiem jest sumaryczne powołanie wszystkich dowodów, z których ma wynikać całokształt ustalonego stanu faktycznego.

Sąd odwoławczy już wielokrotnie podkreślał, że z punktu widzenia metodyki sporządzania uzasadnienia nie jest prawidłowe streszczanie dowodów zamiast przytoczenia wnikliwego rozumowania, które doprowadziło sąd do wydania wyroku. Za nieprawidłowe należało zatem uznać zawarte na k. 25-49 uzasadnienia wyroku streszczenie złożonych przez oskarżonych wyjaśnień oraz zeznań niektórych świadków.

Trudno również uznać za prawidłowe, w kontekście wskazanych wymogów procesowych dotyczących uzasadnienia orzeczenia, lakoniczne wypowiedzi Sądu w zakresie oceny pojawiających się nieścisłości w zeznaniach podstawowych

świadków w tej sprawie [...], w sytuacji gdy relacjonowali oni okoliczności istotne dla określenia charakteru odpowiedzialności karnej oskarżonych.

Dokonując odmiennej oceny prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu M. oraz pozostałym oskarżonym z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 w zw. z art. 12 .k., na czyn wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Sąd I instancji mimo, iż znamiona tego ostatniego czynu (przedmiot ochrony, znamiona jego strony podmiotowej i przedmiotowej) zdecydowanie różnią się od znamion czynu zarzucanego, w sposób mało wnikliwy dokonał oceny dowodów, nie wskazując jakie fakty uznał za udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach. Brak precyzyjności w tym zakresie znalazło swoje odzwierciedlenie w lakonicznym opisie stanu faktycznego.

Nadto należało zwrócić uwagę, że rozważania prawne poświęcone nowo przyjętej kwalifikacji prawnej tego czynu, mające uzasadniać zachowanie granic czynu określonych w akcie oskarżenia, zostały niesłusznie zawężone jedynie do jednego elementu decydującego o identyczności czynu, a to miejsca i czasu. Pominęto inne okoliczności utrwalone w doktrynie i orzecznictwie istotne dla określenia granic tożsamości czynu, które powinny zostać rozważone, gdy dochodzi do istotnej zmiany oceny zachowania oskarżonego opisanego w akcie oskarżenia.

Z przytoczonych wyżej powodów, również i w odniesieniu do tego oskarżonego, zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Wobec uchylenia rozstrzygnięć zapadłych w odniesieniu do wszystkich oskarżonych, rozpoznanie apelacji prokuratora należało uznać za przedwczesne.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd I instancji powinien w sposób nie budzący wątpliwości i przekonujący wyjaśnić, na czym polegało przestępcze zachowanie każdego z oskarżonych (uściślić opisy czynów w razie zaistnienia takiej konieczności).

W związku z tym uwzględniając przywołane wcześniej uwagi oraz zapatrywania ponownie starannie i szczegółowo przeprowadzić postępowanie dowodowe, precyzyjnie ustalić stan faktyczny i prawny odnośnie każdego czynu zabronionego zarzucanego oskarżonym w akcie oskarżenia, dokonać wnikliwej i

szczegółowej analizy zgromadzonego materiału dowodowego, który jest niewątpliwie obszerny oraz podjąć pogłębioną prawnokarną ocenę przestępstw ostatecznie przypisanych oskarżonym, w czym mogą pomóc argumenty podnoszone w apelacjach obrońców oskarżonych.

Orzekając ponownie sąd powinien w dużym zakresie wykorzystać unormowanie zawarte w art. 442 § 2 i 3 k.p.k., bowiem nie fakt wadliwego przeprowadzenia dowodów legł u podstaw uchylenia zaskarżonego wyroku, lecz brak rzetelnej ich oceny.

Ponownie rozpoznając sprawę, sąd powinien rozważyć również, w sposób wnikliwy, w odniesieniu do każdego z oskarżonych, czy zachowana została tożsamość czynu, jeśli chodzi o zarzucany oskarżonym czyn z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., który następnie został zakwalifikowany z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (s. 58-59 uzasadnienia), Sąd I instancji poza ogólnymi dywagacjami na temat tożsamości czynu oraz powołaniem się na szereg orzeczeń, nie wyjaśnił dlaczego dokonując odmiennej oceny prawnej tego czynu przyjął, że nie wyszedł poza granice oskarżenia. Z kontekstu ogólnikowych rozważań sądu wynika, że zachowana została tożsamość zdarzenia historycznego zarzucanego w skardze i przypisanego w wyroku.

Krytyczna ocena takiego podejścia do tożsamości czynu, zaprezentowana w apelacji obrońcy oskarżonego A. B. nie jest pozbawiona słuszności.

Wszyscy oskarżeni stanęli między innymi pod zarzutem dokonania zaboru w celu przywłaszczenia części mechanicznych oraz sprzętu okrętowego różnego rodzaju w różnych okresach czasu działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru.

Sąd I instancji zmienił opis tego czynu i jego kwalifikację na art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przyjmując, że w wykonaniu z góry powziętego zamiaru działali na szkodę interesu publicznego poprzez przekraczanie swoich uprawnień i niedopełnienie obowiązków w celu osiągnięcia przez inne osoby korzyści majątkowych w ten sposób, że podpisywali asygnaty in blanco – bez wypełnienia treścią dotyczącą rodzaju i ilości sprzętu pobieranego na ich podstawie z magazynów Marynarki Wojennej RP i nie sprawowali kontroli nad wystawianymi

asygnatami in blanco. Natomiast odnośnie oskarżonego O. przyjął, że czynu tego dopuścił się na podstawie art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

To prawda, że zagadnienie tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego, związane z zachowaniem zasady skargowości w procesie karnym nie jest zagadnieniem łatwym. Sformułowanie ścisłej uniwersalnej zasady pozwalającej na zbadanie czy tożsamość została zachowana niewątpliwie nie jest możliwe. W tej sytuacji koniecznym jest dokonanie indywidualnej analizy w odniesieniu do konkretnego przypadku z uwzględnieniem ustalonych faktów dotyczących przedmiotu i podmiotu przestępstwa, czasu i miejsca jego popełnienia oraz porównania z zakresu wspólnych dla czynu zarzucanego i przypisanego znamion czynu. Należy pamiętać, że ramy zakreślonego w zarzucie, także w jego uzasadnieniu, wyznaczają zakres tożsamości.

Rozważając powyższą kwestię Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2011 r., w sprawie III KK 366/10, opubl. OSNKW 2011/6/51 wskazał, że tożsamość (identyczność) czynu będzie wyłączona w przypadku odmienności podmiotów czynu i różności dóbr naruszonych czynem oraz różnicy w przypadku osoby pokrzywdzonego. W innym orzeczeniu podniósł, że granice oskarżenia wyznacza podmiot przestępstwa, przedmiot ochrony prawnej także tożsamość pokrzywdzonego, a modyfikacja opisu czynu nie może naruszać istoty zarzucanego oskarżonemu w akcie oskarżenia przestępstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2005 r., w sprawie WK 27/05, OSN w SK 2006/1/234, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 lutego 2003 r., w sprawie II AKa 178/02, opubl. OSA 2004/5/34, wyrok z dnia 16 października 2010 r., w sprawie III KK 97/10, opubl. BPK 6/11, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2012 r., w sprawie II KK 9/12 opubl. zbiór Lex (226693).

Podobnie Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 20 kwietnia 2011 r., w sprawie II AKa 47/11, opubl. OSA Sz 2012/1/5-23 wskazał, że narusza zasadę tożsamości czynu przypisanie oskarżonemu zamiaru który w swym zabarwieniu w istotny sposób różni się od strony podmiotowej czynu zarzucanego w akcie oskarżenia.

Natomiast M. Cieślak wyraził pogląd, że identyczność czynu wyłącza oprócz różności podmiotów czynu, również różnorodność chronionych dóbr prawnych (Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, PWN 1984, s. 299 i nast.), chodzi o to aby oskarżony nie był zaskoczony możliwością skazania go za zupełnie inny czyn, aniżeli został mu zarzucony.

Nie można także pominąć odmiennego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 2 kwietnia 2003 r., w sprawie V KK 281/02 opubl. OSNKW 2003/5-6/59, który stwierdził, że nawet odmienne ustalenia sądu co do własności przedmiotu ochrony, nie narusza tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego. Jest to jednak stanowisko odosobnione. Dokonując oceny granic tożsamości czynu nieodzownym może się okazać odwołanie do uzasadnienia aktu oskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2012 r., V KK 82/12, OSNKW 2013/3/23).

Reasumując powyższe dotychczasowe rozważania w zakresie ustalania kryteriów tożsamości czynu jako warunku orzekania w granicach oskarżenia, stwierdzić należy jeżeli wymieniane w doktrynie procesu karnego kryteria okazują się w konkretnym wypadku niewystarczające, wtedy o tym czy przy formułowaniu czynu przypisanego doszło do wyjścia poza granice czynu zarzucanego powinna decydować rozsądna życiowa ocena znaczenia różnic w porównywalnych opisach (M. Cieślak. Polska procedura karna. Warszawa 1984, s. 301-302).

Natomiast nie sposób nie zauważyć, że zarzucany wszystkim oskarżonym czyn z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. był skierowany przeciwko mieniu, zaś czyn z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. jest przestępstwem przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego. Są to więc występki przeciwko zupełnie różnym dobrom chronionym prawem.

Przedmiotem kradzieży jest zabór realnej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia, a więc bezprawne wyjęcie rzeczy spod władztwa osoby dotychczas nią władającej i objęcie jej we własne władanie przez sprawcę. Kradzież jest przestępstwem skutkowym, kierunkowym i umyślnym, którego można dopuścić się wyłącznie z zamiarem bezpośrednim. Przedmiotem ochrony przestępstwa kradzieży jest własność, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do rzeczy ruchomej.

Przedmiotem ochrony natomiast z art. 231 k.k. jest jakiekolwiek dobro prawne, bez względu na to czy należy ono do sfery prywatnej czy sfery publicznej. Przepis ten bezpośrednio chroni prawidłowe funkcjonowanie instytucji państwowej i samorządu terytorialnego i związany z tym autorytet władzy publicznej. W typie tego czynu zabronionego czynnością wykonawczą jest działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w ściśle określony sposób, a mianowicie przez przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków.

Wnikliwej analizie zdaniem Sądu Najwyższego będzie wymagało, w aspekcie tożsamości czynu poddanie kompleksowo wszystkich różnic wynikających ze zmiany opisu czynu i kwalifikacji prawnej, nie ograniczając się tylko do stwierdzenia, iż zachowane zostały ramy historyczne czynu.

Podnieść również trzeba, że rozpoznając ponownie sprawę Sąd powinien respektować zakaz *reformationis in peius* określony w art. 434 § 1 k.p.k., uwzględniając wszystkie dokonane już czynności procesowe, pamiętając, że zakaz ten odnosi się także do sfery ustaleń faktycznych. Zastrzeżenie to może okazać się istotne, w sytuacji, gdy po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd uzna trafność zarzutu aktu oskarżenia w odniesieniu do oskarżonego A. M. co do czynu z art. 258 § 1 k.k.

Na marginesie rozpoznawanej sprawy podkreślić nadto należało, iż Sąd I instancji wbrew zasadzie określonej w art. 404 § 2 k.p.k. wielokrotnie naruszył zasadę koncentracji materiału dowodowego poprzez naruszenie zasady ciągłości rozprawy przez „szczególnie” długie okresy odroczenia w procedowaniu (ponad 4-miesięczne odroczenie pomiędzy rozprawą w dniu 8 stycznia, a rozprawą w dniu 20 maja 2008 r. oraz pomiędzy rozprawą w dniu 4.04. 2011 r., a rozprawą w dniu 4 sierpnia 2011 r. oraz wielokrotne 2-3 okresy odroczenia pomiędzy rozprawami), powołując się na zgodę stron w przedmiocie kontynuowania rozprawy.

W tym miejscu należy przypomnieć iż nowela z dnia 1 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 17 poz. 155), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2003 r. wyeliminowała konieczność uzyskiwania przez sąd zgody stron na kontynuowanie rozprawy. Od tego czasu k.p.k. dopuszcza „wyjątkowo” możliwość prowadzenia rozprawy odroczonej w dalszym ciągu o ile skład sądu nie uległ zmianie (postanowienie SN z dnia 4 marca 2010 r., UKK 225/09).

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd I instancji powinien mieć na uwadze omawianą wyżej regulację prawną, która zmierza do zapobiegania przedłużania procesów ponad wszelką rozsądną miarę, tym bardziej, iż niniejsza sprawa będzie przedmiotem procedowania po raz trzeci przez Sąd orzekający.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.